

Factsheet DoeMee Onderzoek 2024

Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing

Het DoeMee Onderzoek 2024 richt zich op de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing. Deze factsheet is opgesteld voor de gemeente Almelo op basis van de ingevulde vragenlijst door de gemeente en omgevingsdienst Twente (OD Twente). De dikgedrukte blauwe tekst geeft het antwoord op de enquête en eventuele toevoegingen/ wijzigingen vanuit de schriftelijke validatie weer. Er is gevraagd om aanvullende informatie aan te leveren over de opdrachtformulering, afgesproken doelstellingen, resultaten en energiebesparende maatregelen die zijn getroffen. Een documentenanalyse is indien er documenten zijn aangeleverd opgenomen aan het eind van de factsheet. De factsheet is gevalideerd door de omgevingsdienst Twente en de gemeente Almelo.

Gemeente Almelo

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en informatieplicht zijn op dit moment **helder**.

De opdracht op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht aan de omgevingsdienst is in de begroting opgenomen, **onder het overkoepelende onderwerp 'milieu'**.

Er is **een** opdracht geformuleerd voor de omgevingsdienst over de invulling van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht. **De opdracht is opgenomen in een projectplan**. De opdracht wordt in de praktijk **ook uitgevoerd. Middels voortgangsrapportages wordt door de OD Twente gerapporteerd of de aantallen van controles en bestede uren op het onderwerp energie en duurzaamheid worden gehaald. Wanneer hier uit blijkt dat de verwachtingen niet worden waargemaakt, kan hier via de maandelijkse accountgesprekken met de OD Twente aandacht op worden gevestigd en op worden gestuurd.**

Het budget voor de opdracht aan de omgevingsdienst wordt bepaald op basis van **een inschatting van energierelevante bedrijven in de regio via data van CBS (opgesteld door OD Twente)**. **Op basis van deze aantallen is een verdeelsleutel gemaakt. Deze verdeelsleutel is vanaf 2022 gebruikt om werkzaamheden op het gebied van energie en duurzaamheid als opdracht richting de OD Twente te verstrekken. De OD Twente levert hier een aanzet voor waarop de gemeente input kan leveren.** Om te sturen op de taak van de omgevingsdienst m.b.t. toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht **vindt periodieke evaluatie van het werk- en uitvoeringsprogramma plaats op basis van voortgangsrapportages en periodiek overleg over de voortgang (accountgesprekken).**

De gemeente geeft zelf **geen** invulling aan toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht energiebesparing, naast de taken die bij de omgevingsdienst zijn belegd sinds 1 juli 2023. **De taak van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht is volledig belegd bij de omgevingsdienst.**

Informatievoorziening

Er zijn **in de opdracht vastgelegde** afspraken gemaakt over de monitorings- en verantwoordingsinformatie met de omgevingsdienst m.b.t. de energiebesparingsplicht. **Met de reguliere voortgangsrapportages van de OD Twente wordt ook gerapporteerd over het onderdeel energie en duurzaamheid. Deze afspraak geldt vanaf 2024.** Er zijn **ook** KPI's afgesproken met omgevingsdiensten over de monitorings- en verantwoordingsinformatie m.b.t. de energiebesparingsplicht, namelijk **het aantal controles, bestede uren, aantal hercontroles, naleefgedrag, aantal ingezette handhavingstrajecten, indicatie van potentiële energiebesparing, type vastgestelde overtreding.** Zie ook voortgangsrapportage voor een voorbeeld.

De gemeente ontvangt **periodieke tussenrapportages, een jaarlijkse eindrapportage, tussentijdse informele terugkoppeling en beantwoordt vragen wanneer noodzakelijk** over de resultaten van de handhaving van de energiebesparingsplicht van de Omgevingsdienst. De rapportages die door de omgevingsdienst aan de gemeente worden verstrekt leveren **adequate informatie** over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht. De rapportages geven **op sommige punten adequate informatie** over de bereikte resultaten. **De potentiële energiebesparing is indicatief. Het zou mooi zijn om richting toekomst inzichtelijk te hebben wat het afeisen van erkende maatregelen daadwerkelijk heeft opgeleverd door het energieverbruik over meerdere jaren inzichtelijk te hebben.**

Vanuit de Gemeenteraad zijn er **nooit** vragen gekomen over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht door de Omgevingsdienst. Het is **onbekend** of over de bereikte resultaten, zoals reductie CO₂ en vermindering verbruik van gas en elektriciteit, vanuit de Gemeenteraad vragen/opmerkingen zijn geweest.

Omgevingsdienst Twente en gemeente Almelo

Algemene informatie

De rollen en taken van gemeenten, provincies en omgevingsdienst met betrekking tot het toezicht op de energiebesparings- en informatieplicht zijn op dit moment **helder**. De energiebesparingsplicht is **als apart taakveld onderdeel van het VTH-stelsel (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving).**

Resultaat

Er is **gedeeltelijk** zicht op het aantal bedrijven dat valt onder de energiebesparings- en informatieplicht. **Deze informatie downloadt de omgevingsdienst bij het e-loket van RVO.nl en combineren zij met bedrijven waarvan zij weten dat zij aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Daarnaast ontvangt de omgevingsdienst informatie van de gemeente en verzamelt de omgevingsdienst informatie zelf.** De informatie ontbreekt in sommige gevallen omdat **de bedrijven die geen rapportage informatieplicht hebben ingediend en waar nog geen energiegegevens van bekend zijn bij de OD Twente (nog) niet inzichtelijk zijn. De OD Twente is nog een relatief jonge omgevingsdienst, waardoor bijvoorbeeld het op een goede manier van verzamelen en bewaren van data pas sinds een paar jaar echt goed vorm krijgt. De data wordt dus steeds betrouwbaarder. Aangezien er verder geen milieurelevante**

activiteiten plaatsvinden zijn deze van oudsher niet bekend in ons systeem. Het aanleveren van gegevens door netbeheerders zou hieraan mee kunnen helpen. De omgevingsdienst heeft acties ondernomen om (volledig) inzicht te krijgen door **een schriftelijke en online informatiecampaagne op te zetten. Daarnaast zijn gemeenten in het begin van het traject gevraagd om ook mogelijk potentiële locaties aan te leveren. Verder is er landelijk aandacht gevraagd om door netbeheerders energiegegevens aan te laten leveren. Verder laat de OD Twente actief vanuit het reguliere toezicht energiegegevens verzamelen om zo te kijken welke bedrijven voldoen. Deze laatste optie is echter foutgevoelig.**

Er is **gedeeltelijk** zicht op het aantal bedrijven dat zich niet aan de informatieplicht energiebesparing houdt. **Ook deze informatie downloadt de omgevingsdienst bij het e-loket van RVO.nl en combineren zij met bedrijven waarvan zij weten dat zij aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Daarnaast ontvangt de omgevingsdienst informatie van de gemeente en verzamelt de omgevingsdienst informatie zelf.** De informatie ontbreekt in sommige gevallen om dezelfde reden als hierboven genoemd. Ook wordt informatie om (volledig) inzicht te krijgen op dezelfde manier verzameld. Er wordt **Per brief / e-mail, telefonisch, persoonlijk en via BOA's (buitengewone opsporingsambtenaren)** contact gemaakt met bedrijven die niet voldoen aan de informatieplicht energiebesparing.

Organisatie van het toezicht

De omgevingsdienst handhaaft op de uitvoering van de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing door **algemene milieucontroles uit te voeren aan de hand van de erkende maatregelenlijst en door specifieke energiecontroles uit te voeren aan de hand van de erkende maatregelenlijst.** Het aantal bedrijven dat per jaar wordt gecontroleerd wordt bepaald aan de hand van **het beschikbare budget vanuit de gemeente. Op basis daarvan wordt gekeken hoeveel bedrijven daar mee gecontroleerd kunnen worden. Het doel is om minimaal 10% van de energierelevante bedrijven per jaar (basis inschatting CBS) te controleren. Dit doel lijkt behaald te worden.** Naar schatting heeft de omgevingsdienst **5-10 jaar** nodig vanaf de start van de werkzaamheden om alle bedrijven en instellingen binnen de gemeente te controleren op de energiebesparings- en informatieplicht. **Waarschijnlijk is het merendeel van de bedrijven in 2026 gecontroleerd.**

Wat betreft het stellen van prioriteiten **heeft de omgevingsdienst een onderverdeling gemaakt in branches op basis van de versterkte uitvoering energiebesparings- en informatieplicht. Met deze onderverdeling wordt rekening gehouden bij het inplannen van controles. Hierbij is eerst gefocust op detailhandel (eenvoudig) en bedrijfshallen en metaalelektro (complex) omdat de verwachting was dat hier de meeste energiebesparing viel te halen.**

Kwantitatieve informatie

De omgevingsdienst heeft de kwantitatieve informatie uit onderstaande tabellen ingevuld voor de gemeente.

Onderstaande tabel bevat informatie over het aantal gecontroleerde bedrijven in de periode 2019 – 2023. Informatie over de ureninzet op jaarbasis is niet opgegeven.

Jaar	Aantal bedrijven gecontroleerd
------	--------------------------------

2019	1
2020	14
2021	19
2022	8
2023	127

Onderstaande tabel bevat informatie over het percentage bedrijven waar overtredingen zijn aangetroffen bij de eerste controle tussen 2019 en 2023. Informatie over het percentage overtredingen na hercontrole is niet opgegeven, evenals het aantal jaarlijks geconstateerde overtredingen. Voor 2023 waren de hoeveelheden van de overtredingen niet inzichtelijk in het jaar 2023 zijn er in Almelo overtredingen geconstateerd via de erkende maatregelenlijst. Het gaat om 243 gebouwgebonden, 2 procesgebonden en 74 faciliteitsgebonden erkende maatregelen. Daarnaast is er 33 keer een overtreding vastgesteld op het gebied van de onderzoeks- en/of informatieplicht.

Jaar	% bedrijven met overtredingen bij eerste controle
2019	100%
2020	93%
2021	89%
2022	100%
2023	73%

Onderstaande tabel bevat per jaar informatie over het aantal bedrijven dat een 'vooraankondiging last onder dwangsom' of overige repressieve handhaving heeft ontvangen tussen 2019 en 2023.

Jaar	Vooraankondiging last onder dwangsom	Overige repressieve handhaving opgelegd
2019	0	1
2020	0	13
2021	0	17
2022	0	10
2023	0	61

In het geval er repressieve handhaving heeft plaatsgevonden **is een hersteltermijn opgelegd en/of is een vooraankondiging lasten onder dwangsom verstuurd**. De lasten onder dwangsom op het gebied van energie zijn niet apart geregistreerd tot het einde van 2023. Hierdoor hebben we geen inzicht in de aantallen. Er zijn op het gebied van energiebesparing binnen de gemeente Almelo echter wel enkele dwangsommen opgelegd aan bedrijven.

De omgevingsdienst heeft **zicht op het energiebesparingspotentieel bij bedrijven en instellingen**. Het energiebesparingspotentieel bij bedrijven en instellingen in de gemeente is **5.64 miljoen kWh en 624.000 nm3 gas (indicatief op basis van cijfers CBS)**. De omgevingsdienst heeft **indicatief zicht op de totaal gerealiseerde energiebesparing die dankzij de energiebesparingsplicht is gerealiseerd**. Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is dit niet volledig inzichtelijk gemaakt. In 2023 gaat het om de volgende potentiële besparing:

Omschrijving	Waarde	Eenheid
Potentiële besparing in kWh per jaar (totaal)	993466	kWh
Potentiële besparing in nm ³ aardgas per jaar (totaal)	103220	nm ³
Financiële besparing gemiddeld per bedrijf	5819,76	Euro
Vermeden uitstoot CO ₂ na treffen maatregelen per jaar (totaal)	645,26	Ton
Omgerekende besparing (electriciteit)	401	Huishoudens
Omgerekende besparing (aardgas)	88	Huishoudens

Er is in de enquête geen informatie gegeven over de in de periode 2019 tot en met 2023 getroffen energiebesparende maatregelen door bedrijven en instellingen.

Aanvullende documentenanalyse

Categorie	Aanwezig?	Documenten
Toelichting	x	
Begroting	√	Begrotingswijziging ODT 2023; ontwerp programmabegroting 2024
Opdracht	x	
Beleidsstukken	√	Kadernota 2025 ODT
Werkprogramma	√	Uitvoeringsplan E&D 2022-2023 milieuprogramma 2024; programma uitvoering & handhaving ODT 2024 gemeente Almelo standaardtakenpakket
Voortgangsrapportage	√	Voortgangsrapportage ODT project E&D 2022-2026; jaarstukken 2019-2022
Aanvullend	√	memo vervolg werkzaamheden cluster energie en duurzaamheid; doorontwikkeling ODT E&D Collegebesluit intensivering energietoezicht bedrijven; uitwerking projectvoorstel energietoezicht

Begroting

De Omgevingsdienst Twente heeft de begrotingswijziging van 2023 en de ontwerp programmabegroting 2024 met ons gedeeld. De belangrijkste wijzigingen in 2023 zijn het principeakkoord van de Cao samenwerkende gemeentelijke organisaties (SGO). Daarnaast is de specifieke uitkering vanuit het Rijk (SPUK IBP) toegekend naast de SPUK THE die eind 2022 werd toegekend voor additionele capaciteit voor toezicht en handhaving energiebesparingsplicht. In de ontwerpbegroting van 2024 heeft het programma Energie en Duurzaamheid een hoge prioriteit gekregen. Door middel van een cluster Energie speelt de OD Twente in op dit thema.

Voor de gemeente Almelo zijn de volgende uren toegekend. Dit is de urenbesteding voor de gehele OD Twente en niet alleen voor energie:

Uren per programma	Vergunningen	Toezicht	Handhaving	Advies	Projecten	Totaal
Gemeente Almelo	3.926	8.248	513	2.345	5.786	20.817

Beleidsstukken

In de kadernota 2025 is opgenomen dat de OD Twente verder werkt aan het specialisme energiebesparing & duurzaamheid door energietoezichthouders verder op te leiden.

Werkprogramma's

In het kader van de landelijke energiebesparings- en informatieplicht voert de OD Twente de volgende werkzaamheden uit:

- energietoezicht bij inrichtingen vallend onder artikel 2.15 van het activiteitenbesluit milieubeheer
- toezicht op de Informatieplicht energiebesparing
- Toezicht op energiebesparing bij vergunningplichtige bedrijven die vallen onder het gemeentelijk of provinciaal gezag
- Omgevingsvergunningen milieu actueel houden
- Diverse overige energie gerelateerde (advies) werkzaamheden voor partners en lokale netwerken.

Voor de gemeente Almelo is de volgende financiële vertaling gemaakt van de inzet voor de uitvoering en borging van VTH-taken op het gebied van Energie & Duurzaamheid in 2022:

Uitvoeringsprogramma 2022

Almelo					
Werkzaamheden	Product	10% van bedrijven	Uren / stuk	Uren	Investering
Toezicht		56			
Extra energietoezicht tijdens reguliere controle	T1	12	5	60	€ 5.100
Themacontrole energie bij complexe bedrijven	T2	16	13	208	€ 17.680
Themacontrole energie bij eenvoudige bedrijven	T3	28	8	224	€ 19.040
Informatieplicht energiebesparing	T4			18	€ 1.527
Totaal toezicht				510	€ 43.347
Overige					
Omgevingswet energie	V1			12	€ 979
Projecturen, participatie landelijke kennisnetwerken	A1			39	€ 3.328
Projectmanagement	A2			52	€ 4.404
Totaal overige				102	€ 8.711
Subtotaal bijdrage voor OD Twente				612	€ 52.058
Subsidie provincie					€ -17.885
Netto bijdrage partner					€ 34.173

Voor 2023:

Product	Kental	Aantal	Totaal uren	Kosten
Hercontroles en handhavingscontroles	5	13	65	€ 6.564
Energiecontrole complexe bedrijven	13	8	104	€ 10.503
Energiecontrole eenvoudige bedrijven	8	17	136	€ 13.735
Advies energie en duurzaamheid		n.v.t.	183	€ 18.481
Juridische ondersteuning	n.v.t.	n.v.t.	61	€ 6.160
Projectmanagement	n.v.t.	n.v.t.	61	€ 6.160
Niet voorziene kosten	n.v.t.	n.v.t.	2	€ 202
Totaal			612	€ 61.806

Voortgangsrapportages

In de periode 2019-2021 voert de OD Twente energietoezicht bij inrichtingen, toezicht op de informatieplicht energiebesparing en de actualisatie van omgevingsvergunningen uit op basis van

het Projectplan Energie 2019-2021. In 2022 is het project Energie & Duurzaamheid gestart. Uit de jaarstukken van 2022 blijkt dat het project energie en duurzaamheid een lange opstartfase kende. Door het ontbreken van de financiële dekking in het grootste deel van 2022 heeft de OD Twente de uitvoering van het projectplan verschoven naar 2023. In januari 2023 is gestart met een vijftal toezichthouders die uitvoering geven aan deze opdrachten.

Onderstaande resultaten zijn door de OD Twente voor de gemeente Almelo gerealiseerd halverwege 2023.:

4.1 Gemeente Almelo

Product	Code	Begroot aantal	Gerealiseerd	Ingepland	Totaal
Hercontrole en energie extra in regulier controle	T1	24	0 (0%)	25 (104%)	25 (104%)
Energiecontrole complexe bedrijven	T2	32	6 (19%)	27 (84%)	33 (103 %)
Energiecontrole eenvoudige bedrijven	T3	56	31 (55%)	12 (21%)	43 (76%)

Aan het einde van 2023 gaat het om de volgende aantallen:

Zaaktype	Aantal
Energiecontrole	114
Aspectcontrole energie	1
Administratieve controle energie	33
Hercontrole	24
Hercontrole openstaand	92

Aanvullend

Aanvullend zijn het collegebesluit intensivering energietoezicht bedrijven; de uitwerking van het projectvoorstel energietoezicht; een memo over vervolg werkzaamheden binnen het cluster energie en duurzaamheid; en de doorontwikkeling van de omgevingsdienst in het project energie & duurzaamheid met ons gedeeld. Daarin worden extra middelen gevraagd voor doorontwikkeling en vervolg werkzaamheden binnen het programma en worden resultaten gepresenteerd. Daaruit blijkt dat 70-80% van de gecontroleerde bedrijven en instellingen in Overijssel nog niet alle energiebesparende maatregelen hebben getroffen. Tegelijkertijd kan bij de gecontroleerde bedrijven waar sprake is van een overtreding van de energiebesparingsplicht uitgegaan worden dat het volgende energiebesparingspotentieel wordt bereikt in 2023:

Omschrijving	Waarde	Eenheid
Potentiële besparing in kWh per jaar (totaal)	1.745.544	kWh
Potentiële besparing in nm ³ aardgas per jaar (totaal)	113.293	nm ³
Financiële besparing gemiddeld per bedrijf	4.319,35	Euro
Vermeden uitstoot CO ₂ na treffen maatregelen per jaar (totaal)	1.053	ton

Gerekend met de tarieven van €0,86 per m³ aardgas en €0,35 per kWh. Gerekend met 0,526 kg CO₂ voor grijze stroom en 1,1887 kg CO₂ per m³ aardgas.